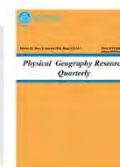

Institute of Geography

Research Paper

Analyzing the child friendly city indicators in Ahvaz metropolis

Masoumeh Ahmadvand^a, Zahra Soltani^{a*}, Majid Goodarzi^a

^a. Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

ARTICLE INFO

Keywords:

Urban Planning,
Urban Spaces,
Child Friendly City,
Ahvaz Metropolis.

Received:

28 June 2022

Received in revised form:

1 November 2022

Accepted:

27 April 2022

pp.63-84

ABSTRACT

Public spaces such as sidewalks, parks and playgrounds are places for socializing children. Preparing the urban space for children both increases their social responsibilities for urban life, makes them more respectful of the urban environment and spaces in the future, and also more diligent in its maintenance. For this purpose, the present study has been compiled with the aim of analyzing the child friendly city indicators in Ahvaz Metropolis. The present Study is applied-theoretical in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of nature and method. The method of data collection is documentary and field. The results of the fit indices of the first-order factor analysis model indicate the confirmation of all indicators (children's safety and ease of movement; children's security; children's playground space; access to services, education and culture; and child friendly city). According to the results obtained from structural equations, it can also be said that the path coefficient between safety and ease of children's movement; children's security; children's playground space; access to services, education and culture; and child friendly city are respectively equal to 0.244,; 176/0; 225/0 and 194/0; And because these values are greater than 1.96; Therefore, the relationship of all indicators with the child friendly city is significant. The results of Friedman test also showed that the significance level obtained from Friedman test is less than 0.05, so there is a difference between the mean rank of research variables at 95% confidence level ($p = 0.001$); In other words, the priority of child friendly city indicators in the eight districts of Ahvaz was not the same from the perspective of research samples.

Citation: Ahmadvand, M., Soltani, Z., & Goodarzi, M. (2022). Analyzing the Child Friendly City Indicators in Ahvaz Metropolis. *Journal of Geographical Urban Planning Research*, 10 (3), 63-84.

<http://doi.org/10.22059/JURBANGEO.2022.339123.1662>

*. Corresponding author (Email: Z.soltani@scu.ac.ir)

Extended Abstract

Introduction

Public spaces such as sidewalks, parks and playgrounds are places for socializing children. Preparing the urban space for children both increases their social responsibilities for urban life, makes them more respectful of the urban environment and spaces in the future, and also more diligent in its maintenance. A suitable urban space largely provides security and the presence of the child, and an inappropriate urban space eliminates it and creates all kinds of harms and social problems. In fact, public spaces such as sidewalks, parks and playgrounds are places for socializing children. Preparing the urban space for children both increases their social responsibilities for urban life, makes them more respectful of the urban environment and spaces in the future, and also more diligent in its maintenance. For this purpose, the present study has been compiled with the aim of analyzing the child friendly city indicators in Ahvaz Metropolis.

Methodology

The present Study is applied-theoretical in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of nature and method. The method of data collection is documentary and field. The statistical population of the present study consists of residents of the eight districts of Ahvaz, which according to the 2016 census; their number is as shown in the table below. The sample size is calculated using the Cochran's formula. The sampling method was also done randomly with classes proportional to the volume. Data analysis and answers to research questions were performed using structural equations, one-sample T-test techniques and Friedman test.

Results and Discussion

The results of the fit indices of the first-order factor analysis model indicate the confirmation of all indicators (children's

safety and ease of movement; children's security; children's playground space; access to services, education and culture; and child friendly city). According to the results obtained from structural equations, it can also be said that the path coefficient between safety and ease of children's movement; children's security; children's playground space; access to services, education and culture; and child friendly city are respectively equal to 0.244; 176/0; 225/0 and 194/0; And because these values are greater than 1.96; Therefore, the relationship of all indicators with the child friendly city is significant. The results of Friedman test also showed that the significance level obtained from Friedman test is less than 0.05, so there is a difference between the mean rank of research variables at 95% confidence level ($p = 0.001$); In other words, the priority of child friendly city indicators in the eight districts of Ahvaz was not the same from the perspective of research samples.

Conclusion

Indicators of children's safety and ease of movement, children's security, children's playground space, access to services, education and culture, child friendly city are the indicators that define child friendly city in Ahvaz. The fit of the model is desirable according to the path coefficients obtained from the relationship of expression of the indicators. There is also a difference between the observed value of the research variables and the mean of the null hypothesis, and the observed value is higher than the hypothetical mean. As a result of the variables of children's safety and ease of movement, children's security, urban space and children's play, access to services, education and culture and child friendly city based on stockholders' perspective is in a favorable situation.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

تحلیل شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهر اهواز*

معصومه احمدوند - گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
زهرا سلطانی^۱ - گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
مجید گودرزی - گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

چکیده

فضاهای عمومی از قبیل معابر، پارک‌ها و زمین‌های بازی، عرصه‌ای برای اجتماعی شدن کودکان محسوب می‌شود. آماده‌سازی فضای شهر برای کودکان هم مسئولیت‌های اجتماعی آنان را برای زندگی شهری بالا برده و هم باعث می‌شود که آنان در آینده بیشتر به محیط و فضاهای شهری احترام بگذارند و در حفظ و نگهداری آن بکوشند. به همین منظور پژوهش حاضر باهدف تحلیل شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهر اهواز تدوین شده است. به لحاظ هدف، این پژوهش در زمره تحقیقات کاربردی - نظری و به لحاظ ماهیت و روش، در زمره تحقیقات توصیفی - تحلیلی است. نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول حاکی از تأیید تمامی شاخص‌های (ایمنی و سهولت تردد کودکان؛ امنیت کودکان؛ فضای شهربازی کودکان؛ دسترسی به خدمات، آموزش و فرهنگ؛ و شهر دوستدار کودک) می‌باشد. همچنین طبق نتایج به‌دست‌آمده از معادلات ساختاری می‌توان گفت که ضریب مسیر بین ایمنی و سهولت تردد کودکان؛ امنیت کودکان؛ فضای شهربازی کودکان؛ دسترسی به خدمات، آموزش و فرهنگ؛ و شهر دوستدار کودک به ترتیب برابر با ۰/۲۴۴؛ ۰/۱۷۶؛ ۰/۲۲۵ و ۰/۱۹۴ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از ۱/۹۶ ± است؛ لذا رابطه همه شاخص‌ها با شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. نتایج آزمون فریدمن نیز نشان داد که سطح معناداری به‌دست‌آمده از آزمون فریدمن کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت وجود دارد ($p = ۰/۰۰۱$)؛ به عبارت دیگر اولویت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق هشتگانه شهر اهواز از دیدگاه پاسخگویان یکسان نبود.

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

برنامه‌ریزی شهری، فضاهای شهری، شهر دوستدار کودک، کلان‌شهر اهواز.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۴/۰۸

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۰۶/۱۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۰۸/۱۰

صص. ۸۴-۶۳

استناد: احمدوند، معصومه؛ سلطانی، زهرا و گودرزی، مجید. (۱۴۰۱). تحلیل شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهر اهواز. مجله پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۱۰ (۳)، ۸۴-۶۳.

 <http://doi.org/10.22059/JURBANGEO.2022.339123.1662>

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خانم معصومه احمدوند در رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری به راهنمای نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم در دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز می‌باشد.

Email: Z.soltani@scu.ac.ir

۱. نویسنده مسئول

مقدمه

شهرها و فضاهای شهری می‌توانند مکان‌هایی مثبت یا منفی برای زندگی کودکان باشند. به‌طور ایده‌آل، همسایگی‌ها و محله‌ها باید مکان‌هایی اجتماعی برای کودکان باشند؛ به‌طوری‌که بتوانند به‌راحتی اصول جوامع و فرهنگ‌ها و تبادلات آن‌ها را برای کودکان بیان کنند (Saridar Masri, 2017:25). برای اینکه شهرها به مکان‌هایی برای پیشرفت کودکان تبدیل شوند و نیازها و حقوق آنان تأمین شود باید قابلیت‌های آن‌ها را افزایش داده و از ابزار کمکی استفاده نمود. این امر تنها با خلق مکان‌های جدید بر پایه همکاری‌ها و تعاملات گروهی در سطوح مختلف، نواحی محلی و قلمروهای اجتماعی امکان‌پذیر می‌باشد (کربلایی حسینی غیاثوند و سهیلی، ۱۳۹۲: ۶۱). وینهون (۱۹۹۴) بر این عقیده است که برخی نیازهای انسان پاسخ خود را در فضا پیدا می‌کند. برای هر نیاز خاصی، ذهن انسان توقع فضایی خاص را دارد و می‌طلبد که فضا بتواند بهترین بستر را برای ارضای نیاز انسان فراهم کند (سجادیان و دامن‌باغ، ۱۴۰۰: ۷۶۲؛ به نقل از پاکزاد، ۱۳۸۵: ۱۴۵). امروزه برنامه ریزان محیطی از عدم امکان شکل‌گیری فضای شهری مناسب برای کودک آگاهی بیشتری یافته‌اند و پدر و مادرها با صراحت از نگرانی خود درباره اجازه یافتن بچه‌ها به‌منظور بازی در خیابان‌ها و مسیرهای پیاده بین خانه و مدرسه سخن به میان می‌آورند (کامل نیا و حقیر، ۱۳۸۸: ۸۵). کودکان مکان‌ها را به شیوه خود و با تخیل خود می‌سازند. آن‌ها همیشه مثبت‌اندیش و اهل تفریح و بازی در دنیای اطراف خود هستند؛ اما به‌راستی نیازهای کودکان در فضاهای شهری کدامند؟ حضور مؤثر کودکان در شهر ارتباط مستقیم با فضا و ساخت‌وسازهای شهری دارد. یک فضای شهری مناسب تا حد زیادی تأمین‌کننده امنیت و حضور کودک بوده و یک فضای شهری نامناسب نیز از بین برنده آن و زمینه‌ساز انواع آسیب‌ها و معضلات اجتماعی می‌باشد. در واقع فضاهای عمومی از قبیل معابر، پارک‌ها و زمین‌های بازی، عرصه‌ای برای اجتماعی شدن کودکان محسوب می‌شود (Saumel et al., 2015: 76).

آماده‌سازی فضای شهر برای کودکان هم مسئولیت‌های اجتماعی آنان را برای زندگی شهری بالابرده و هم باعث می‌شود که آنان در آینده بیشتر به محیط و فضاهای شهری احترام بگذارند و در حفظ و نگهداری آن بکوشند (قره بیگلر، ۱۳۹۱: ۲۴). همان‌طور که فضاهای شهری می‌توانند با برنامه‌ریزی و طرح‌ریزی صحیح محل بروز فضائل انسانی باشند، می‌توانند از طریق رهاشدگی و برنامه‌ریزی نادرست به فضاهای بی‌دفاع برای کودکان نیز تبدیل گردند (Witten et al., 2015: 288). مفهوم شهر دوستدار کودک به‌طور کلی به این معنی است که دولتمردان چگونه این شهرها را بر اساس علایق بچه‌ها اداره می‌کنند و نیز به شهرهایی گفته می‌شود که در آن حقوق اساسی کودکان مثل سلامت، آموزش و فرهنگ، ایمنی، امنیت، فضاهای سبز و فضاهای بازی لحاظ می‌شود (Korpela, 2014: 65).

در ایران مفهوم شهرهای دوستدار کودک سابقه چندانی ندارد و شاید بتوان گفت اولین توجه جدی به این موضوع پس از زلزله سال ۱۳۸۲ در بزم صورت گرفته؛ به‌گونه‌ای که سازمان یونسف با همکاری دیگر نهادها، پروژه شهر دوستدار کودک را باهدف «مشارکت جمعی» بچه‌ها تعریف و آن را هدف‌گذاری نمود (کامل نیا و حقیر، ۱۳۸۸: ۸۰). با عنایت به موارد مذکور، پژوهش حاضر باهدف تحلیل شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کلان‌شهر اهواز تدوین شده است و در تلاش هستیم به این سؤالات پاسخ داده شود: چه شاخص‌هایی شهر دوستدار کودک را تعریف می‌کنند؟ و رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق شهری شهر اهواز چگونه است؟

طی سال‌های اخیر در زمینه شهرهای دوستدار کودک تحقیقات گوناگونی در سطح دنیا و ایران انجام شده است، باین‌وجود به سبب عدم گسترش و اجرای شاخص‌های مورد انتظار هنوز در کل دنیا شهرهای اندکی به حد مطلوب نزدیک شده‌اند. در این مورد نوش‌زاده و اسماعیلی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «طراحی محله با رویکرد شهر دوستدار

کودک نمونه موردی: محله سرچنگلداری ۲ کرمان» بیان نمود که در شهر دوستدار کودک مسیر مدرسه تا خانه باید جوری طراحی شده باشد که کودک احساس امنیت کند. تداخل مسیر پیاده با سواره دائماً در محله مورد مطالعه دیده می‌شود که باعث می‌شود اکثریت کودکان وسیله نقلیه را برای رفت‌و برگشت انتخاب کنند. خزایی و خزایی (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی تحلیلی بر شهر دوستدار کودک پرداخت و به این نتیجه رسید که مفهوم «شهر دوستدار کودک» به‌طور کلی به این معنا است که دولت‌مردان چگونه این شهرها را بر اساس علایق بچه‌ها اداره می‌کنند. قاسمی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی «مسکن دوستدار کودک با تأکید بر توسعه پایدار نمونه موردی منطقه یک شهر تهران» پرداختند و نشان دادند که بیشترین میانگین مربوط به متغیر خوانایی و آسایش محیطی که از متوسط میانگین بالاتر بوده که در افزایش و توسعه مسکن دوستدار کودک بسیار اهمیت دارد. رشید کلویر و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی «ارزایی ایجاد مؤلفه‌های شهر دوستدار کودک در شهر بندرانزلی» پرداختند. نتایج نشان داد که انعطاف‌پذیری محیط، بیشترین ضریب اثر را در کودکان داشته که باعث ایجاد خلاقیت در ساخت و به وجود آوردن بازی در محیط توسط کودک می‌شود. مطلبی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی «مؤلفه‌های مرتبط با رضایتمندی شهروندان از طریق توسعه محیط‌های دوستدار کودک» (مطالعه موردی: منطقه یک شهر تهران) پرداختند. نتایج نشان داد که میزان رضایتمندی کلی در محوطه بازی کودکان سه برابر محدوده بدون حضور کودکان است. کارول^۱ و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی مشارکت کودکان و تجربه آن‌ها را در اوکلند مورد بررسی قرار داده و معتقدند که شهرها اکثراً برای بزرگسالان و اتومبیل‌ها طراحی شده‌اند، نه کودکان. اجرای رویکرد جدید «اول کودکان» در شهر اوکلند، نشان‌دهنده تغییر در تمرکز سیاست در نظر گرفتن نیازهای کودکان است و بهره‌گیری از مشارکت کودکان در طراحی فضاهای مناسب آن‌ها می‌تواند به پیشبرد این سیاست کمک نماید. گوکمن و گولای تاشچه^۲ (۲۰۱۶) در پژوهشی با موضوع «دیدگاه کودکان درباره شهر دوستدار کودک: نمونه موردی از میر»؛ به این نتیجه رسیدند که دیدگاه کودکان از یک شهر دوستدار کودک؛ فعالیت بدون تهدید برخورد با خودرو همراه است. لی و لی^۳ (۲۰۱۷) در نتایج مقاله‌ای تحت عنوان «تجزیه و تحلیل روش‌های تخصیص فضای سبز در طراحی شهر دوستدار کودک، نمونه موردی چانگشا»، این‌گونه بیان می‌دارند که برای تخصیص فضای سبز در این‌گونه شهرها تحقیقات ابتدایی و پایه درباره روان‌شناسی محیطی و رفتاری لازم است که می‌توان با پرسشنامه، مصاحبه با کودک و تحلیل نقش ویژگی‌های شخصیتی او در استفاده از فضای سبز در هنگام بازی؛ به نتیجه مطلوب دست‌یافت. براون^۴ و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه خود با عنوان «شهر دوستدار کودک» به معیارهای اصلی سنجش شهر دوستدار کودک با تمرکز بر سلامت کودکان پرداخته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که نقش محیط در سلامت کودکان بسیار تأثیرگذار می‌باشد. در این راستا لازم است شهر اطلاعات کافی راجع به عوامل تأثیرگذار بر سلامت کودکان داشته باشد و نحوه تعامل آن‌ها با محیط که موجب افزایش سلامتی آن‌ها می‌شود را به‌خوبی شناخته و در اولویت قرار دهد. پری هانتینی و کورنیاواتی^۵ (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان «نقشه‌برداری از دسترسی به پارک‌های دوستدار کودک جهت تبدیل شدن سمارانگ (اندونزی) به شهر دوستدار کودک» میزان توسعه شهری، تعداد زمین‌های بازی، دسترسی و برخورداری از امکانات را مورد بررسی قرار داده‌اند، نتایج تحقیق نشان می‌دهد سمارانگ می‌تواند جایزه برخورداری از پارک‌های دوستدار کودک را به لحاظ تعداد، برخورداری از امکانات، استاندارد استانداردهای فضا زمین‌های

1 . Caroll

2 . Gokmen & Gulay Tasci

3 . Li and Li

4 . Brown

5 . Prihantini & Kurniawati

بازی به خود اختصاص دهد. واندر گراف^۱ (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان «شهر دوستدار کودکان و محیط شهری هوشمند» به این نتیجه می‌رسد که تجارب و نیازهای اجتماعی کودکان در شهر نادیده گرفته شده است؛ بنابراین پیشنهاد داده می‌شود که ایده‌های موجود تجدیدنظر و بازدید شوند بدین معنی که مقاله حاضر یک دستورالعمل حقوق محور در بهبود نتایج برای بچه‌ها به امید ترغیب کردن شهرهاست تا دوستدار کودکان در شهر هوشمند بشوند.

چارچوب نظری

درواقع مقوله شهر دوستدار کودک یک جنبش جهانی است که از اجرایی شدن حقوق کودکان در سطح شهرها و جوامع حمایت می‌کند (UNICEF & Child Watch, 2011: 7). این جنبش ضامن و حافظ فرصت رشد کامل، دسترسی به منابع موردنیاز جهت شکوفایی، محافظت و مراقبت در مقابل همه نوع سوءاستفاده، استثمار و خشونت برای تمامی کودکان است؛ بنابراین در شهر دوستدار کودک، کودکان موردتوجه بوده و ارزشمند می‌باشند و جهت مشارکت در روند تصمیم‌گیری‌هایی که بر حیات آنان تأثیرگذار است، تشویق می‌شوند (Arab Urban Development Institute, 2013: 5). از این حیث، یک ابزار قدرتمند و استراتژیک جهت پیاده‌سازی و افزایش آگاهی نسبت به حقوق کودک و از همه مهم‌تر فراهم کردن امکان شنیده شدن و موردتوجه قرار گرفتن کودکان است (UNICEF, 2017:2) و در حالت کلی این طرح، اجرای کنوانسیون حقوق کودک را در سطحی که بیشترین تأثیر مستقیم را بر زندگی کودکان دارد ترویج می‌دهد (UNICEF, 2004: 1). درواقع شهر مناسب برای کودکان، شهری مناسب برای همه سنین است (Sawsan, 2017: 3). پس هر چه محیط شهری صمیمانه و پذیرای کودکان باشد، آن‌ها خود را بیشتر متعلق به جامعه و محیط می‌دانند. همین فضاها اگر بیگانه با روحیات کودکان باشد، آنان را گریزان از شهر و جامعه خواهد ساخت، چراکه هر فرد محصول تکامل محیط و تربیت جامعه خود است (نصیری نسب رفسنجانی و فرح، ۱۳۸۷: ۱۰۲).

برای رفع موانع و محدودیت‌های حضور فعال و تشریک‌مساعی کودکان در شکل‌گیری فضاهای زیستی مربوط به خود و اجتناب از تضییع حقوق شهروندی آنان نظریه شهر دوستدار کودک در دهه‌های اخیر مطرح شده است. بر اساس این نظریه کودکان به‌عنوان یکی از کاربران شهری به رسمیت شناخته می‌شوند (Torres, 2009: 12). مفهوم شهر دوستدار کودک به‌طور کل به این معنی است که دولتمردان چگونه این شهرها را بر اساس علایق کودکان اداره می‌کنند و نیز به شهرهایی گفته می‌شود که در آن، حقوق اساسی کودکان مثل سلامت، حمل‌ونقل، حمایت، آموزش و فرهنگ رعایت می‌شود. بر این اساس، کودکان به‌عنوان شهروندانی تعریف شده‌اند که حقوقی دارند و حق دارند نظراتشان را ابراز کنند. شهر دوستدار کودک تنها یک شهر خوب برای کودک نیست؛ بلکه شهری است که به‌وسیله کودکان ساخته می‌شود (Riggio, 2002: 46).

در کشور ما طراحی شهری به مفهوم امروزی، سابقه چندان طولانی ندارد و در این بین طراحی فضاهای مختص کودکان هم اولویت کمتری را داشته است. در شهرسازی سنتی ما به دلیل هویت مندی و احساس تعلق ساکنین به فضا و سازگارتر بودن آن با جوامع سنتی، کودکان به راحتی می‌توانستند فضای موردنیاز خود را برای بازی بیابند. امروزه افزایش شهرنشینی و تغییر نحوه زندگی محدودیت‌های فضایی و زمانی بیشتری را برای کودکان و بازی آن‌ها ایجاد کرده که موجب شده تا روش بازی آن‌ها کاملاً متفاوت از نسل قبل شود. رواج بازی‌های کامپیوتری بین بیش از ۸۰ درصد کودکان امروز این مسئله را ثابت و لزوم راه‌حل‌های شهرسازانه را در شهرهای معاصر برای اختصاص فضای مناسب برای

1 . Shenja vander Graf

این قشر سنی ایجاب می‌کند (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۳). از دیدگاه شهرسازی شهر خوب برای کودکان باید شرایط زیر را دارا باشند:

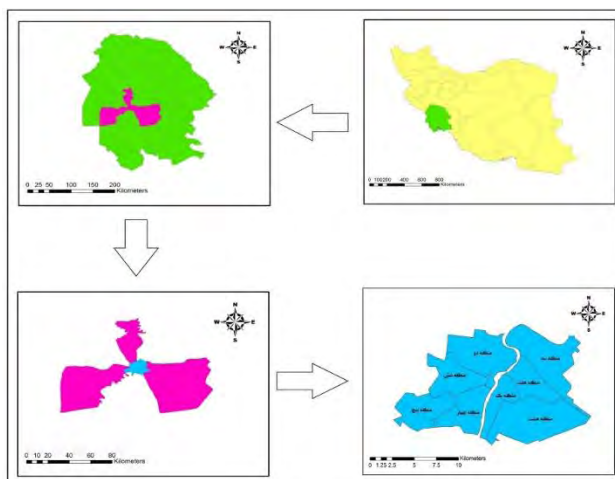
- ❖ در یک شهر خوب برای کودکان، باید سازمان‌دهی کالبدی و اجتماعی بر اساس حس اعتماد و انصاف و عدالت قرار داشته باشد و آن‌ها را ارتقاء دهد؛
- ❖ بزرگسالان باید علاوه بر کودکان خود، نسبت به سایر کودکان شهر و محله‌های شهری احساس مسئولیت نمایند. در شهرها باید فضاهای عمومی امن، همراه با معابری دور از مخاطرات رفت‌وآمد سواره که به کودکان اجازه آن را می‌دهد که شهر، همسایگان و هم‌محله‌ای‌های خود را کشف کرده و نظاره‌گر آن باشند، در طیف گسترده‌ای به وجود آید؛
- ❖ یک محیط شهری شفاف، سالم و قابل‌درک برای کودکان جایی است که بتوان به راحتی و به صورت پیاده در آن حرکت کرد؛
- ❖ توجه به نقش‌های ارزشمند اجتماعی و فرهنگی و مشارکت دادن کودکان در رویدادهای اجتماعی بسیار اهمیت دارد (Yao & Xiaoyan, 2017: 116).

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی- نظری و به لحاظ ماهیت و روش، توصیفی - تحلیلی می‌باشد. روش گردآوری داده‌ها به صورت اسنادی و میدانی است. جامعه آماری پژوهش حاضر را ساکنان مناطق هشت‌گانه شهر اهواز تشکیل می‌دهند که طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ تعداد آن‌ها به شرح جدول ذیل است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران محاسبه شده است. با توجه به جمعیت مناطق ۸ گانه شهر اهواز، حجم نمونه، ۳۸۴ و به نسبت جمعیت هر منطقه توزیع شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها و پاسخ به سؤالات پژوهش با استفاده از معادلات ساختاری و آزمون فریدمن صورت گرفته است.

محدوده مورد مطالعه

کلان‌شهر اهواز با مساحت ۲۲۰ کیلومتر مربع دومین شهر وسیع ایران پس از تهران می‌باشد (علیزاده، ۱۴۰۰: ۱۱۱۳). شهر اهواز از سمت شمال به شهرهای شیبان، ویس، ملائانی، شوشتر، دزفول و شوش؛ از شرق به شهرستان رامهرمز؛ از غرب به شهر حمیدیه و دشت آزادگان و از سمت جنوب به شهرهای شادگان، بندر ماهشهر، خرمشهر و آبادان محدود می‌گردد. وسعت شهر اهواز در محدوده قانونی شهری ۲۲۲ کیلومتر مربع، در محدوده خدماتی ۳۰۰ کیلومتر مربع و در محدوده استحفاظی ۸۹۵ کیلومتر مربع می‌باشد (شیخ دره نی، ۱۳۹۶: ۹۷).

شکل ۱. موقعیت فضایی منطقه مورد مطالعه در کشور و استان

منبع: (استانداری خوزستان، ۱۴۰۰)

یافته‌ها و بحث

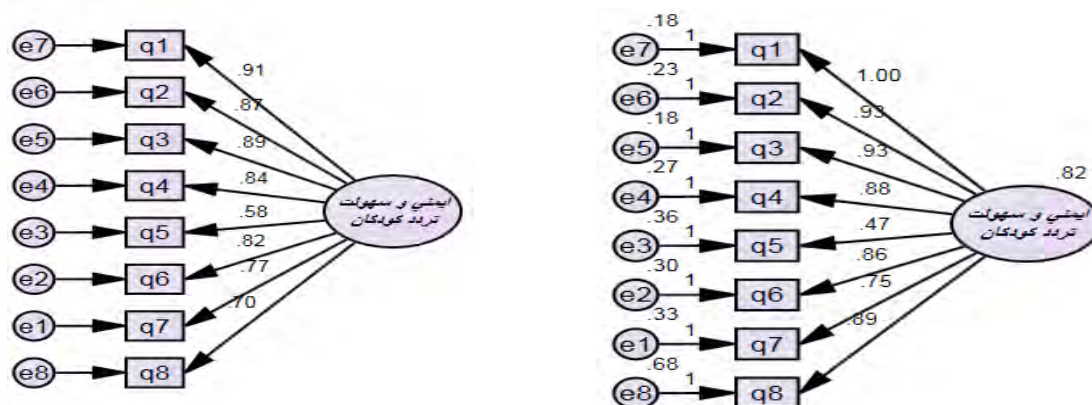
سؤال اول: چه شاخص‌هایی شهر دوستدار کودک را تعریف می‌کنند؟ در این قسمت از تحلیل آماری داده‌های پژوهش، ابتدا اعتبار عاملی متغیرها اصلی پژوهش ارائه و در ادامه با استفاده از رویکرد مدل‌سازی معادله ساختاری روابط بین متغیرهای پژوهش مورد بررسی قرار گرفته‌اند:

اعتبار عاملی متغیر ایمنی و سهولت تردد کودکان

جدول ۱. معادلات اندازه‌گیری متغیر مکنون ایمنی و سهولت تردد کودکان

بار عاملی	معنی‌داری	نسبت بحرانی	خطای معیار	برآورد غیراستاندارد	
۰/۹۰۸	***	۳۷/۴۷۱	۰/۳۴	۱/۰۰۰	ایمنی و سهولت تردد کودکان q1 <---
۰/۸۶۸	***	۲۴/۹۸۱	۰/۰۳۷	۰/۹۲۸	ایمنی و سهولت تردد کودکان q2 <---
۰/۸۹۲	***	۲۲/۰۱۵	۰/۰۴۰	۰/۹۳۱	ایمنی و سهولت تردد کودکان q3 <---
۰/۸۳۹	***	۱۱/۹۲۶	۰/۰۳۹	۰/۸۷۹	ایمنی و سهولت تردد کودکان q4 <---
۰/۵۸۱	***	۲۰/۵۳۶	۰/۰۴۲	۰/۴۷۰	ایمنی و سهولت تردد کودکان q5 <---
۰/۸۱۹	***	۱۸/۹۹۲	۰/۰۴۰	۰/۸۵۸	ایمنی و سهولت تردد کودکان q6 <---
۰/۷۶۵	***	۱۶/۴۸۲	۰/۰۵۴	۰/۷۵۰	ایمنی و سهولت تردد کودکان q7 <---
۰/۶۹۹	***			۰/۸۸۷	ایمنی و سهولت تردد کودکان q8 <---

در جدول (۱) نتایج حاصل از تحلیل عامل تأییدی مرتبه اول سؤالات ایمنی و سهولت تردد کودکان بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد بار عاملی تمامی سؤالات بیشتر از ۰/۵ و سطح معنی‌داری آن‌ها بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد. باید خاطرنشان کرد که در تحلیل عاملی تأییدی برای تأیید سؤالات بار عاملی باید بالای ۰/۳ و سطح معنی‌داری نباید بین (±۱/۹۶) باشد.

شکل ۲. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول ایمنی و سهولت تردد کودکان در حالت غیراستاندارد؛ شکل ۳. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول ایمنی و سهولت تردد کودکان در حالت استاندارد

جدول ۲. شاخص های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول ایمنی و سهولت تردد کودکان

شاخص	CFI	RFI	NFI	GFI	RMSEA	CMIN/DF	CMIN
مقادیر به دست آمده شاخص	۰/۹۹۲	۰/۹۶۸	۰/۹۸۸	۰/۹۸۱	۰/۰۶۹	۲/۸۰۲	۳۰/۸۱۹

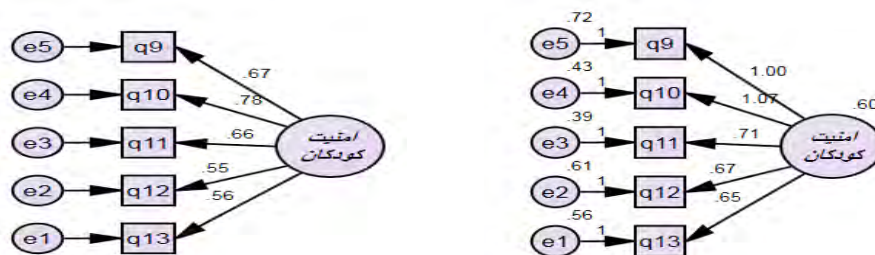
نتایج شاخص های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول در جدول (۲) نشان دهنده این است که تمامی شاخص های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات ایمنی و سهولت تردد کودکان تأیید گردیدند.

اعتبار عاملی متغیر امنیت کودکان

جدول ۳. معادلات اندازه گیری متغیر مکنون امنیت کودکان

بار عاملی	معنی داری	نسبت بحرانی	خطای معیار	برآورد غیراستاندارد	امنیت کودکان
۰/۶۷۴				۱/۰۰۰	امنیت کودکان
۰/۷۸۴	***	۱۱/۳۴۳	۰/۰۹۵	۱/۰۷۴	امنیت کودکان
۰/۶۶۵	***	۱۰/۴۴۶	۰/۰۶۸	۰/۷۱۴	امنیت کودکان
۰/۵۵۵	***	۸/۲۴۴	۰/۰۸۱	۰/۶۷۱	امنیت کودکان
۰/۵۵۸	***	۸/۹۵۶	۰/۰۷۲	۰/۶۴۷	امنیت کودکان

در جدول (۳) نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول سؤالات امنیت کودکان بررسی شده است. نتایج نشان می دهد بار عاملی تمامی سؤالات بیشتر از ۰/۵ و سطح معنی داری آن ها بیشتر از ۱/۹۶ می باشد. باید خاطر نشان کرد که در تحلیل عاملی تأییدی برای تأیید سؤالات بار عاملی باید بالای ۰/۳ و سطح معنی داری نباید بین (±۱/۹۶) باشد.

شکل ۴. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول امنیت کودکان در حالت غیراستاندارد، شکل ۵. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول امنیت کودکان در حالت استاندارد

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول امنیت کودکان

شاخص	CMIN	CMIN/DF	RMSEA	GFI	NFI	RFI	CFI	IFI
مقادیر به‌دست‌آمده شاخص	۸/۶۳۸	۲/۱۵۹	۰/۰۵۵	۰/۹۹۱	۰/۹۸۲	۰/۹۵۶	۰/۹۹۲	۰/۹۹۰

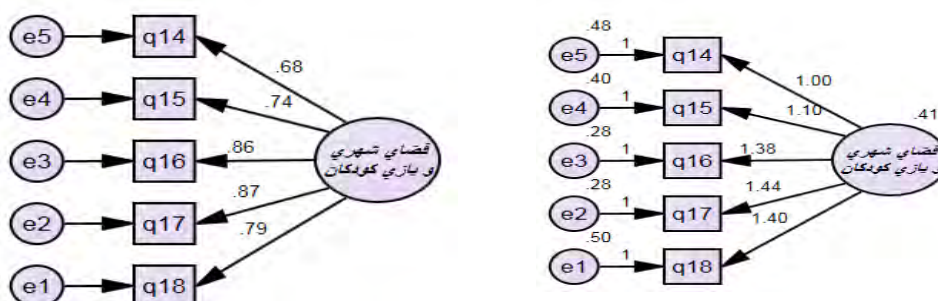
نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول در جدول (۴) نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سوالات امنیت کودکان تأیید گردیدند.

اعتبار عاملی متغیر فضای شهری و بازی کودکان

جدول ۵. معادلات اندازه‌گیری متغیر فضای شهری و بازی کودکان

بار عاملی	معنی‌داری	نسبت بحرانی	خطای معیار	برآورد غیراستاندارد	فضای شهری و بازی کودکان
۰/۶۷۶				۱/۰۰۰	q14 <---
۰/۷۴۳	***	۲۱/۵۸۱	۰/۰۵۱	۱/۱۰۲	q15 <---
۰/۸۵۸	***	۱۴/۰۴۶	۰/۰۹۸	۱/۳۷۷	q16 <---
۰/۸۶۵	***	۱۴/۱۶۸	۰/۱۰۱	۱/۴۳۷	q17 <---
۰/۷۸۶	***	۱۰/۸۳۵	۰/۱۳۰	۱/۴۰۳	q18 <---

در جدول (۵) نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول سوالات متغیر فضای شهری و بازی کودکان بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد بار عاملی تمامی سوالات بیشتر از ۰/۶ و سطح معنی‌داری آن‌ها بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد. باید خاطر نشان کرد که در تحلیل عاملی تأییدی برای تأیید سوالات بار عاملی باید بالای ۰/۳ و سطح معنی‌داری نباید بین $(\pm 1/96)$ باشد.

شکل ۶. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول فضای شهری و بازی کودکان؛ شکل ۷. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول فضای شهری و بازی کودکان

جدول ۶. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول فضای شهری و بازی کودکان

شاخص	CFI	RFI	NFI	GFI	RMSEA	CMIN/DF	CMIN	مقادیر به دست آمده شاخص
	۰/۹۹۹	۰/۹۸۷	۰/۹۹۷	۰/۹۹۷	۰/۰۴۰	۱/۶۱۱	۳/۲۲۳	

نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول در جدول (۶) نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات فضای شهری و بازی کودکان تأیید گردیدند.

اعتبار عاملی متغیر دسترسی به خدمات در مدل لذت‌بخش بودن

جدول ۷. معادلات اندازه‌گیری متغیر مکنون دسترسی به خدمات

بار عاملی	معنی داری	نسبت بحرانی	خطای معیار	برآورد غیراستاندارد	دسترسی به خدمات
۰/۵۲۳				۱/۰۰۰	q19 <---
۰/۷۶۸	***	۸/۷۸۶	۰/۱۳۱	۱/۱۴۷	q20 <---
۰/۷۳۰	***	۹/۶۸۵	۰/۱۲۸	۱/۲۳۸	q21 <---
۰/۶۶۸	***	۷/۵۸۲	۰/۲۰۲	۱/۵۲۸	q22 <---
۰/۵۶۰	***	۷/۶۸۸	۰/۱۲۹	۰/۹۸۹	q23 <---

در جدول (۷) نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول سؤالات متغیر دسترسی به خدمات بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد بار عاملی تمامی سؤالات بیشتر از ۰/۵ و سطح معنی‌داری آن‌ها بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد. باید خاطر نشان کرد که در تحلیل عاملی تأییدی برای تأیید سؤالات بار عاملی باید بالای ۰/۳ و سطح معنی‌داری نباید بین (±۱/۹۶) باشد.

شکل ۸. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول دسترسی به خدمات در حالت غیراستاندارد، شکل ۹. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول دسترسی به خدمات در حالت استاندارد

جدول ۸. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول دسترسی به خدمات

شاخص	CFI	RFI	NFI	GFI	RMSEA	CMIN/DF	CMIN	مقادیر به دست آمده شاخص
	۱/۰۰۴	۰/۹۹۰	۰/۹۹۷	۰/۹۹۹	۰/۰۰۱	۰/۴۵۳	۱/۳۵۸	

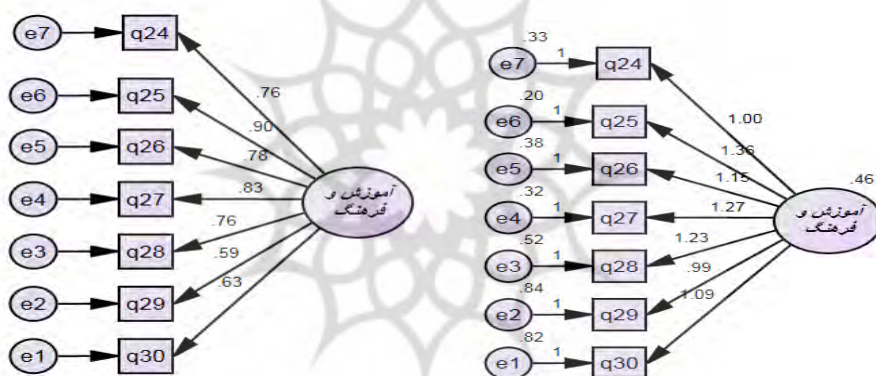
نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول در جدول (۸) نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات فضای شهری و بازی کودکان تأیید گردیدند.

اعتبار عاملی متغیر آموزش و فرهنگ

جدول ۹. معادلات اندازه‌گیری متغیر مکنون آموزش و فرهنگ

بار عاملی	معنی داری	نسبت بحرانی	خطای معیار	برآورد غیراستاندارد	آموزش و فرهنگ	سؤال
۰/۷۶۴				۱/۰۰۰	آموزش و فرهنگ	q24
۰/۸۹۸	***	۱۸/۹۳۹	۰/۰۷۲	۱/۳۶۳	آموزش و فرهنگ	q25
۰/۷۸۳	***	۱۵/۱۷۱	۰/۰۷۶	۱/۱۴۶	آموزش و فرهنگ	q26
۰/۸۳۴	***	۱۶/۳۹۰	۰/۰۷۸	۱/۲۷۲	آموزش و فرهنگ	q27
۰/۷۵۶	***	۱۴/۶۷۴	۰/۰۸۴	۱/۳۲۸	آموزش و فرهنگ	q28
۰/۵۹۲	***	۱۱/۰۹۵	۰/۰۸۹	۰/۹۹۱	آموزش و فرهنگ	q29
۰/۶۳۲	***	۱۱/۹۳۵	۰/۰۹۱	۱/۰۸۹	آموزش و فرهنگ	q30

در جدول (۹) نتایج حاصل از تحلیل عامل تأییدی مرتبه اول سؤالات آموزش و فرهنگ بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد بار عاملی تمامی سؤالات بیشتر از ۰/۵ و سطح معنی‌داری آن‌ها بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد. باید خاطر نشان کرد که در تحلیل عاملی تأییدی برای تأیید سؤالات بار عاملی باید بالای ۰/۳ و سطح معنی‌داری نباید بین (±۱/۹۶) باشد.

شکل ۱۰. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول آموزش و فرهنگ در حالت غیراستاندارد، شکل ۱۱. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول آموزش و فرهنگ در حالت استاندارد

جدول ۱۰. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول آموزش و فرهنگ

شاخص	CFI	RFI	NFI	GFI	RMSEA	CMIN/DF	CMIN	مقادیر به‌دست‌آمده شاخص
	۰/۹۹۴	۰/۹۹۴	۰/۹۷۲	۰/۹۹۱	۰/۹۸۷	۰/۰۶۵	۲/۶۳۹	۱۸/۴۷۶

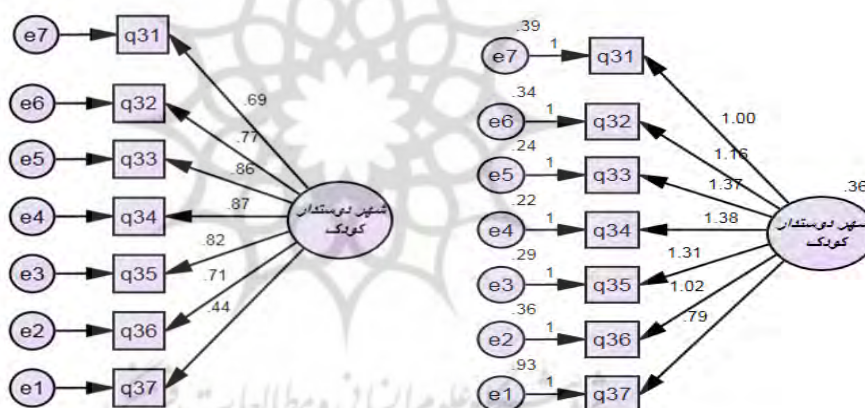
نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول در جدول (۱۰) نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات آموزش و فرهنگ تأیید گردیدند.

اعتبار عاملی متغیر شهر دوستدار کودک

جدول ۱۱. معادلات اندازه‌گیری متغیر مکنون شهر دوستدار کودک

بار عاملی	معنی داری	نسبت بحرانی	خطای معیار	برآورد غیراستاندارد	شهر دوستدار کودک	شماره سؤال
۰/۶۹۲				۱/۰۰۰	شهر دوستدار کودک	q31
۰/۷۶۵	***	۱۷/۰۰۶	۰/۰۶۸	۱/۱۵۸	شهر دوستدار کودک	q32
۰/۸۵۸	***	۱۵/۲۰۸	۰/۰۹۰	۱/۳۷۰	شهر دوستدار کودک	q33
۰/۸۶۷	***	۱۵/۲۸۰	۰/۰۹۰	۱/۳۷۷	شهر دوستدار کودک	q34
۰/۸۲۲	***	۱۴/۴۷۵	۰/۰۹۰	۱/۳۰۶	شهر دوستدار کودک	q35
۰/۷۱۰	***	۱۳/۳۰۱	۰/۰۷۶	۱/۰۱۶	شهر دوستدار کودک	q36
۰/۴۳۸	***	۷/۹۲۶	۰/۰۹۹	۰/۷۸۶	شهر دوستدار کودک	q37

در جدول (۱۱) نتایج حاصل از تحلیل عامل تأییدی مرتبه اول سؤالات شهر دوستدار کودک بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد بار عاملی تمامی سؤالات بیشتر از ۰/۴ و سطح معنی‌داری آن‌ها بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد. باید خاطر نشان کرد که در تحلیل عاملی تأییدی برای تأیید سؤالات بار عاملی باید بالای ۰/۳ و سطح معنی‌داری نباید بین (±۱/۹۶) باشد.

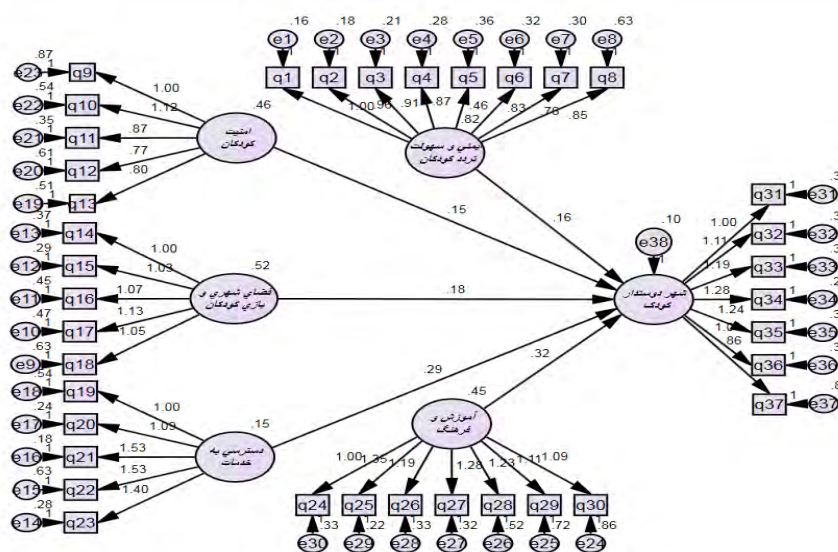

شکل ۱۲. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول شهر دوستدار کودک در حالت غیراستاندارد، شکل ۱۳. مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول شهر دوستدار کودک در حالت استاندارد

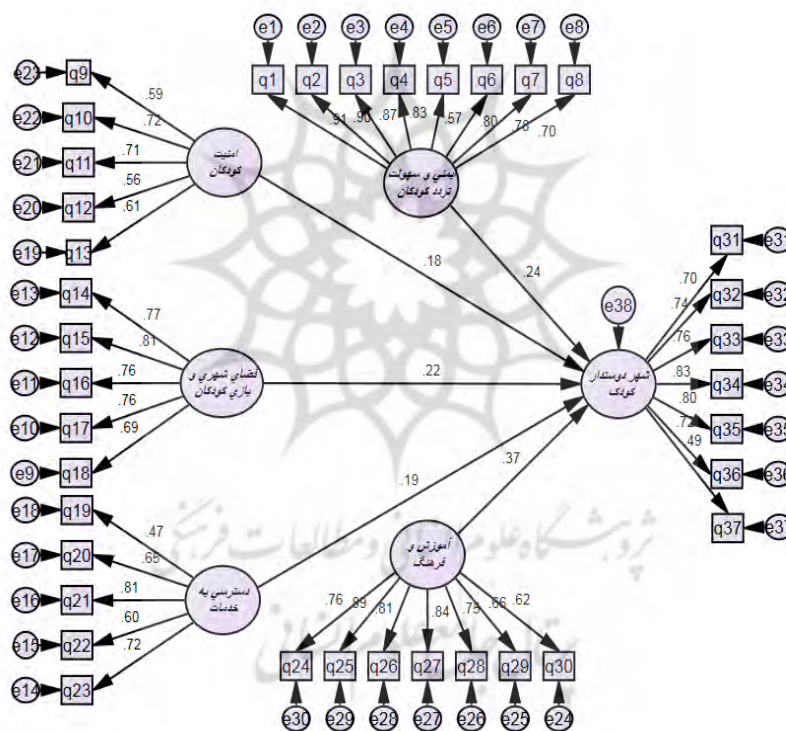
جدول ۱۲. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول شهر دوستدار کودک

شاخص	CFI	RFI	NFI	GFI	RMSEA	CMIN/DF	CMIN
مقادیر به‌دست‌آمده شاخص	۰/۹۹۲	۰/۹۶۲	۰/۹۸۷	۰/۹۸۵	۰/۰۶۹	۲/۸۲۹	۱۹/۸۰۳

نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول در جدول (۱۲) نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات شهر دوستدار کودک تأیید گردیدند.

شکل ۱۴. مدل ساختاری تحقیق در حالت ضرایب غیراستاندارد

شکل ۱۵. مدل ساختاری تحقیق در حالت ضرایب استاندارد

جدول ۱۳. شاخص‌های برازش مدل ساختاری

IFI	CFI	RFI	NFI	GFI	RMSEA	CMIN/DF	CMIN	شاخص
۰/۹۵۷	۰/۹۵۷	۰/۸۸۸	۰/۹۰۸	۰/۸۸۵	۰/۰۴۵	۱/۷۸۷	۹۷۹/۰۱	مقادیر به‌دست‌آمده شاخص

شکل (۱۵)، بارهای عاملی (λ) را برای هر یک از سوالات متغیرهای تحقیق را نشان می‌دهد. بنا بر نتایج به‌دست‌آمده مقدار بارهای عاملی متغیرهای آشکار از مقدار $0/3$ و مقدار آماره تی آن‌ها نیز از نقطه برش $1/96$ بزرگ‌تر بود ($P < 0/05$) که نشان از اطمینان به سازه دارد. همچنین شاخص‌های کلی برازش نشان می‌دهند که مدل تدوین‌شده تا حد زیادی

قابل قبول است هرچند ممکن است با برخی اصلاحات جزئی آن را بهبود بخشید. نسبت کای اسکوتر مدل به درجه آزادی برابر با $1/787$ ، ریشه میانگین مربعات خطای برآورد برابر با $0/045$ ، شاخص برازندگی نرم شده برابر با $0/908$ ، شاخص برازش تطبیقی برابر با $0/957$ و شاخص افزایشی برابر با $0/957$ می‌باشد که همگی تأییدکننده این نتیجه است که مدل تدوین شده تا حد زیادی قابل قبول تلقی می‌شود. همچنین شاخص نیکویی برازش برابر با $0/885$ و شاخص برازش نسبی برابر با $0/913$ می‌باشد که به مقدار مطلوب بسیار نزدیک است. مطابق با نتایج به‌دست‌آمده از معادلات ساختاری می‌توان گفت که ضریب مسیر بین ایمنی و سهولت تردد کودکان و شهر دوستدار کودک برابر با $0/244$ می‌باشد. همچنین مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/652$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر ایمنی و سهولت تردد کودکان بر شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. به عبارتی ایمنی و سهولت تردد کودکان بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد. همچنین ضریب مسیر بین امنیت کودکان و شهر دوستدار کودک برابر با $0/176$ می‌باشد. همچنین مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/379$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر امنیت کودکان بر شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. به عبارتی امنیت کودکان بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد. ضریب مسیر بین فضای شهری و بازی کودکان و شهر دوستدار کودک برابر با $0/225$ می‌باشد. همچنین مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/107$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر فضای شهری و بازی کودکان بر شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. به عبارتی فضای شهری و بازی کودکان بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد. طبق نتایج ضریب مسیر بین دسترسی به خدمات و شهر دوستدار کودک برابر با $0/194$ می‌باشد. همچنین مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/689$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر دسترسی به خدمات بر شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. به عبارتی دسترسی به خدمات بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد. درنهایت ضریب مسیر بین آموزش و فرهنگ و شهر دوستدار کودک برابر با $0/194$ می‌باشد. همچنین مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/689$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر آموزش و فرهنگ بر شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. به عبارتی آموزش و فرهنگ بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد.

سؤال سوم: رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق شهری شهر اهواز چگونه است؟ در این بخش وضعیت رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک طبق نظر نمونه‌های تحقیق موردبررسی قرار گرفت. بر این اساس ابتدا رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در کل شهر اهواز با استفاده از آزمون فریدمن موردبررسی قرار گرفت.

جدول ۱۴. رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک

متغیر	میانگین رتبه	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۳/۴۳				
امنیت کودکان	۳/۱۸				
فضای شهری و بازی کودکان	۳/۳۸	۳۸۴	۶۶/۸۲۸	۵	۰/۰۰۱
دسترسی به خدمات	۴/۰۲				
آموزش و فرهنگ	۳/۲۰				
شهر دوستدار کودک	۳/۷۹				

نتایج آزمون فریدمن نشان داد که سطح معناداری به‌دست‌آمده از آزمون فریدمن کمتر از $0/05$ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح 95 درصد اطمینان تفاوت وجود دارد ($p = 0/001$)؛ به عبارت دیگر اولویت

شاخص‌های شهر دوستدار کودک در مناطق شهری شهر اهواز از دیدگاه نمونه‌های پژوهش یکسان نبود. نتایج نشان داد که اولویت‌بندی شاخص‌های پژوهش به ترتیب به شرح زیر بود: دسترسی به خدمات (۴/۰۲)، شهر دوستدار کودک (۳/۷۹)، ایمنی و سهولت تردد کودکان (۳/۴۳)، فضای شهری و بازی کودکان (۳/۳۸)، امنیت کودکان (۳/۱۸) و آموزش و فرهنگ (۳/۲۰).

جدول ۱۵. رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۱

متغیر	میانگین رتبه	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۳/۸۲				
امنیت کودکان	۲/۶۶				
فضای شهری و بازی کودکان	۳/۷۰	۴۴	۱۵/۶۶۴	۵	۰/۰۰۸
دسترسی به خدمات	۴/۰۳				
آموزش و فرهنگ	۳/۲۸				
شهر دوستدار کودک	۳/۵۰				

نتایج آزمون فریدمن نشان داد که سطح معناداری به دست آمده از آزمون فریدمن کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت وجود دارد ($p = ۰/۰۰۸$)؛ به عبارت دیگر اولویت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۱ شهر اهواز از دیدگاه نمونه‌های پژوهش یکسان نبود. نتایج نشان داد که اولویت‌بندی شاخص‌های پژوهش به ترتیب به شرح زیر بود: دسترسی به خدمات (۴/۰۳)، ایمنی و سهولت تردد کودکان (۳/۸۲)، فضای شهری و بازی کودکان (۳/۷۰)، شهر دوستدار کودک (۳/۵۰)، آموزش و فرهنگ (۳/۲۸) و امنیت کودکان (۲/۶۶).

جدول ۱۶. بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۲

متغیر	میانگین رتبه	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۳/۷۱				
امنیت کودکان	۲/۹۴				
فضای شهری و بازی کودکان	۳/۴۸	۴۱	۲۲/۹۹۹	۵	۰/۰۰۱
دسترسی به خدمات	۴/۴۰				
آموزش و فرهنگ	۲/۷۳				
شهر دوستدار کودک	۳/۷۴				

نتایج آزمون فریدمن نشان داد که سطح معناداری به دست آمده از آزمون فریدمن کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت وجود دارد ($p = ۰/۰۰۱$)؛ به عبارت دیگر اولویت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۲ شهر اهواز از دیدگاه نمونه‌های پژوهش یکسان نبود. نتایج نشان داد که اولویت‌بندی شاخص‌های پژوهش به ترتیب به شرح زیر بود: دسترسی به خدمات (۴/۴۰)، شهر دوستدار کودک (۳/۷۴)، ایمنی و سهولت تردد کودکان (۳/۷۱)، فضای شهری و بازی کودکان (۳/۴۸)، امنیت کودکان (۲/۹۴) و آموزش و فرهنگ (۲/۷۳).

جدول ۱۷. رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۳

متغیر	میانگین رتبه	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۳/۱۱				
امنیت کودکان	۳/۱۱				
فضای شهری و بازی کودکان	۳/۴۳	۵۳	۱۲/۲۹۲	۵	۰/۰۳۱
دسترسی به خدمات	۴/۰۰				
آموزش و فرهنگ	۳/۳۹				
شهر دوستدار کودک	۳/۹۵				

نتایج آزمون فریدمن نشان داد که سطح معناداری به‌دست‌آمده از آزمون فریدمن کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت وجود دارد ($p = ۰/۰۳۱$)؛ به عبارت دیگر اولویت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۳ شهر اهواز از دیدگاه نمونه‌های پژوهش یکسان نبود. نتایج نشان داد که اولویت‌بندی شاخص‌های پژوهش به ترتیب به شرح زیر بود: دسترسی به خدمات (۴/۰۰)، شهر دوستدار کودک (۳/۹۵)، فضای شهری و بازی کودکان (۳/۴۳)، آموزش و فرهنگ (۳/۳۹)، ایمنی و سهولت تردد کودکان (۳/۱۱) و امنیت کودکان (۳/۱۱).

جدول ۱۸. رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۴

متغیر	میانگین رتبه	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۳/۸۹				
امنیت کودکان	۲/۸۹				
فضای شهری و بازی کودکان	۳/۵۵	۵۰	۱۲/۲۸۷	۵	۰/۰۳۱
دسترسی به خدمات	۳/۳۶				
آموزش و فرهنگ	۳/۳۲				
شهر دوستدار کودک	۳/۹۹				

نتایج آزمون فریدمن نشان داد که سطح معناداری به‌دست‌آمده از آزمون فریدمن کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت وجود دارد ($p = ۰/۰۳۱$)؛ به عبارت دیگر اولویت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۴ شهر اهواز از دیدگاه نمونه‌های پژوهش یکسان نبود. نتایج نشان داد که اولویت‌بندی شاخص‌های پژوهش به ترتیب به شرح زیر بود: شهر دوستدار کودک (۳/۹۹)، ایمنی و سهولت تردد کودکان (۳/۸۹)، فضای شهری و بازی کودکان (۳/۵۵)، دسترسی به خدمات (۳/۳۶)، آموزش و فرهنگ (۳/۳۲) و امنیت کودکان (۲/۸۹).

جدول ۱۹. رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۵

متغیر	میانگین رتبه	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۲/۹۷				
امنیت کودکان	۳/۳۵				
فضای شهری و بازی کودکان	۲/۷۸	۳۹	۲۲/۱۶۲	۵	۰/۰۰۱
دسترسی به خدمات	۴/۲۱				
آموزش و فرهنگ	۳/۴۲				
شهر دوستدار کودک	۴/۲۷				

سطح معناداری به‌دست‌آمده از آزمون فریدمن کمتر از $0/05$ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح 95 درصد اطمینان تفاوت وجود دارد ($p = 0/001$)؛ به عبارت دیگر اولویت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۵ شهر اهواز از دیدگاه نمونه‌های پژوهش یکسان نبود. نتایج نشان داد که اولویت‌بندی شاخص‌های پژوهش به ترتیب به شرح زیر بود: شهر دوستدار کودک ($4/27$)، دسترسی به خدمات ($4/21$)، آموزش و فرهنگ ($3/42$)، امنیت کودکان ($3/35$)، ایمنی و سهولت تردد کودکان ($2/97$) و فضای شهری و بازی کودکان ($2/78$).

جدول ۲۰. رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۶

متغیر	میانگین رتبه	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۳/۳۶				
امنیت کودکان	۳/۲۵				
فضای شهری و بازی کودکان	۳/۳۷	۵۱	۵/۲۳۶	۵	۰/۳۸۸
دسترسی به خدمات	۳/۸۹				
آموزش و فرهنگ	۳/۳۵				
شهر دوستدار کودک	۳/۷۶				

نتایج آزمون فریدمن نشان داد که سطح معناداری به‌دست‌آمده از آزمون فریدمن بیشتر از $0/05$ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح 95 درصد اطمینان تفاوت وجود ندارد ($p = 0/388$)؛ به عبارت دیگر اولویت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۶ شهر اهواز از دیدگاه نمونه‌های پژوهش یکسان بود.

جدول ۲۱. رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۷

متغیر	میانگین رتبه	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۳/۴۴				
امنیت کودکان	۳/۵۱				
فضای شهری و بازی کودکان	۳/۳۸	۴۷	۳/۷۴۲	۵	۰/۵۸۷
دسترسی به خدمات	۳/۸۹				
آموزش و فرهنگ	۳/۲۴				
شهر دوستدار کودک	۳/۵۳				

نتایج آزمون فریدمن نشان داد که سطح معناداری به‌دست‌آمده از آزمون فریدمن بیشتر از $0/05$ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح 95 درصد اطمینان تفاوت وجود ندارد ($p = 0/587$)؛ به عبارت دیگر اولویت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۷ شهر اهواز از دیدگاه نمونه‌های پژوهش یکسان بود.

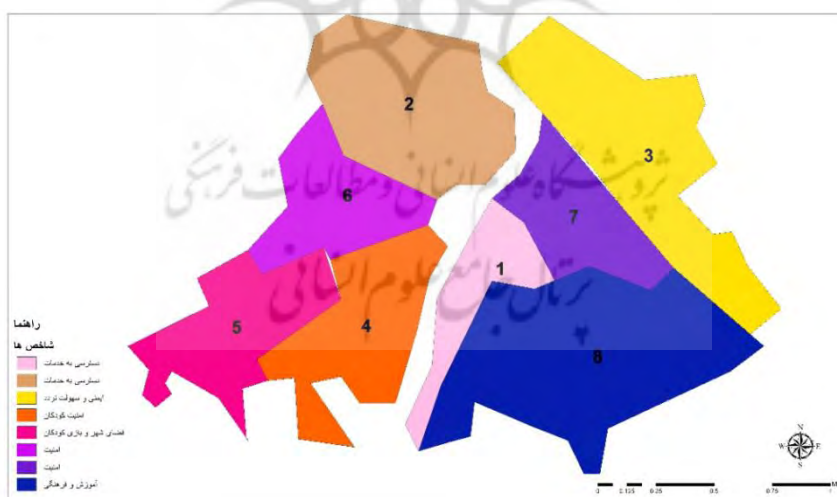
جدول ۲۲. رتبه‌بندی شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۸

متغیر	میانگین رتبه	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ایمنی و سهولت تردد کودکان	۳/۲۰				
امنیت کودکان	۳/۶۱				
فضای شهری و بازی کودکان	۳/۲۵	۵۹	۲۵/۷۰۰	۵	۰/۰۰۱
دسترسی به خدمات	۴/۴۴				
آموزش و فرهنگ	۲/۸۶				
شهر دوستدار کودک	۳/۶۳				

نتایج آزمون فریدمن نشان داد که سطح معناداری به‌دست‌آمده از آزمون فریدمن کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه بین میانگین رتبه متغیرهای پژوهش در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت وجود دارد ($p = ۰/۰۰۱$)؛ به عبارت دیگر اولویت شاخص‌های شهر دوستدار کودک در منطقه ۸ شهر اهواز از دیدگاه نمونه‌های پژوهش یکسان نبود. نتایج نشان داد که اولویت‌بندی شاخص‌های پژوهش به ترتیب به شرح زیر بود: دسترسی به خدمات (۴/۴۴)، شهر دوستدار کودک (۳/۶۳)، امنیت کودکان (۳/۶۱)، فضای شهری و بازی کودکان (۳/۲۵)، ایمنی و سهولت تردد کودکان (۳/۲۰) و آموزش و فرهنگ (۲/۸۶).

جدول ۲۳. رتبه‌بندی مناطق هشت‌گانه شهر اهواز از نظر شاخص‌های شهر دوستدار کودک

شاخص منطقه	ایمنی و سهولت تردد کودکان	امنیت کودکان	فضای شهری و بازی کودکان	دسترسی به خدمات	آموزش و فرهنگ	شهر دوستدار کودک
منطقه ۱	۳/۸۲	۲/۶۶	۳/۷۰	۴/۰۳	۲/۲۸	۳/۵۰
منطقه ۲	۳/۷۱	۲/۹۴	۳/۴۸	۴/۴۰	۲/۷۳	۳/۷۴
منطقه ۳	۳/۱۱	۳/۱۱	۳/۴۳	۴/۰۰	۳/۳۹	۳/۹۵
منطقه ۴	۳/۸۹	۲/۸۹	۳/۵۵	۳/۳۶	۳/۳۲	۳/۹۹
منطقه ۵	۲/۹۷	۳/۳۵	۲/۷۸	۴/۲۱	۳/۴۲	۴/۲۷
منطقه ۶	۳/۳۶	۳/۲۵	۳/۳۷	۳/۸۹	۳/۳۵	۳/۷۶
منطقه ۷	۳/۴۴	۳/۵۱	۳/۳۸	۳/۸۹	۳/۲۴	۳/۵۳
منطقه ۸	۳/۲۰	۳/۶۱	۳/۲۵	۴/۴۴	۲/۸۶	۳/۶۳
رتبه بندی						
رتبه ۱	منطقه ۴	منطقه ۸	منطقه ۱	منطقه ۸	منطقه ۵	منطقه ۵
رتبه ۲	منطقه ۱	منطقه ۷	منطقه ۴	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴
رتبه ۳	منطقه ۲	منطقه ۵	منطقه ۲	منطقه ۵	منطقه ۶	منطقه ۳

شکل ۱۶. مقایسه مناطق هشت‌گانه شهر اهواز به لحاظ برخورداری از شاخص‌های شهر دوستدار کودک

نتیجه‌گیری

در ابتدا اعتبار عاملی متغیرها اصلی پژوهش (گرایش به مرکزی، پراکندگی، شکل توزیع) در ۶ شاخص (ایمنی و سهولت تردد کودکان، امنیت کودکان، فضای شهربازی کودکان، دسترسی به خدمات، آموزش و فرهنگ، شهر دوستدار

کودک) را با استفاده از رویکرد مدل‌سازی معادله ساختاری روابط بین متغیرهای پژوهش مورد بررسی قرار گرفته شد. در ارتباط با شاخص ایمنی و سهولت تردد کودکان نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول نشان داد که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات ایمنی و سهولت تردد کودکان تأیید گردیدند. در مورد شاخص دوم امنیت کودکان نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول نشان داد که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات ایمنیت کودکان تأیید گردیدند. در مورد شاخص فضای شهرسازی کودکان نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات فضای شهری و بازی کودکان تأیید گردیدند. در ارتباط با دسترسی به خدمات نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات فضای شهری و بازی کودکان تأیید گردیدند. در شاخص آموزش و فرهنگ نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات آموزش و فرهنگ تأیید گردیدند. در شاخص شهر دوستدار کودک نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات آموزش و فرهنگ تأیید گردیدند. در شاخص شهر دوستدار کودک نتایج شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه اول نشان‌دهنده این است که تمامی شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه اول سؤالات شهر دوستدار کودک تأیید گردیدند. همچنین طبق نتایج به‌دست‌آمده از معادلات ساختاری می‌توان گفت که ضریب مسیر بین ایمنی و سهولت تردد کودکان و شهر دوستدار کودک برابر با $0/244$ می‌باشد. همچنین مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/652$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر ایمنی و سهولت تردد کودکان بر شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. به عبارتی ایمنی و سهولت تردد کودکان بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد. ضریب مسیر بین امنیت کودکان و شهر دوستدار کودک برابر با $0/176$ می‌باشد. همچنین مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/379$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر امنیت کودکان بر شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. به عبارتی امنیت کودکان بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد. ضریب مسیر بین فضای شهری و بازی کودکان و شهر دوستدار کودک برابر با $0/225$ می‌باشد. مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/107$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر فضای شهری و بازی کودکان بر شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. به عبارتی فضای شهری و بازی کودکان بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد. طبق نتایج ضریب مسیر بین دسترسی به خدمات و شهر دوستدار کودک برابر با $0/194$ می‌باشد. همچنین مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/689$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر دسترسی به خدمات بر شهر دوستدار کودک معنادار می‌باشد. به عبارتی دسترسی به خدمات بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد. در نهایت ضریب مسیر بین آموزش و فرهنگ و شهر دوستدار کودک برابر با $0/194$ می‌باشد. همچنین مقدار آماری t (ضریب معناداری) برای این دو متغیر برابر با $2/689$ می‌باشد و چون این مقادیر بیشتر از $1/96 \pm$ است تأثیر آموزش و فرهنگ بر شهر دوستدار کودک اثر مثبت و معنی‌داری دارد. طبق نتایج و تحلیل‌هایی که به‌دست‌آمده می‌توان در جواب سؤال چه شاخص‌هایی شهر دوستدار کودک را تعریف می‌کنند، می‌توان گفت شاخص‌های ایمنی و سهولت تردد کودکان، امنیت کودکان، فضای شهرسازی کودکان، دسترسی به خدمات، آموزش و فرهنگ، شهر دوستدار کودک را شاخص‌هایی هستند که شهر دوستدار کودک را تعریف می‌کنند.

در مجموع نتایج تحقیق نشان داد که از نظر شاخص ایمنی و سهولت تردد کودکان، مناطق ۴، ۱ و ۲ شهر اهواز دارای وضعیت مطلوب‌تری نسبت به بقیه مناطق شهر است. همچنین از نظر شاخص امنیت کودکان، مناطق ۸، ۷ و ۵؛ از نظر شاخص فضای شهری و بازی کودکان، مناطق ۱، ۴ و ۲؛ از نظر شاخص دسترسی به خدمات، مناطق ۸، ۲ و ۵ و از نهایتاً از نظر شاخص آموزش و فرهنگ، مناطق ۵، ۳ و ۶ از وضعیت مطلوب‌تری نسبت به مابقی مناطق این شهر برخوردار هستند. در کل، از نظر پاسخ‌گویان، مناطق ۵، ۴ و ۳ دارای مطلوبیت بیشتری از نظر مؤلفه‌های شهر دوست دار کودک هستند.

نتایج این پژوهش از حیث تأیید اهمیت شاخص ایمنی و سهولت تردد کودکان با تحقیق شهری زاده و مویدفر (۱۳۹۵) که اذعان بر اهمیت ایمنی و امنیت کودکان در شهر یزد نمودند، همسو است. از نظر عدم مطلوبیت فضای شهری و بازی کودکان در اکثر مناطق اهواز، نتایج این پژوهش همسو با نتایج تحقیق ایمانی و همکاران (۱۳۹۶) در شهر اردبیل است. مالون (۲۰۰۸) بر این نکته تأکید نمود که شهر و شهرستان‌ها باید مکانی برای معاشرت و مشاهده و یادگیری عملکرد و هنجارهای جامعه برای کودکان باشند. مکانی که کودکان در آن بتوانند در طبیعت اکتشاف کنند و همچنین ارتباط با بزرگسالان و معاشرت با آن‌ها که کودک را تشویق به اکتشاف و جستجو درباره جهان داشته باشند. در این پژوهش نیز شاخص آموزش و فرهنگ به‌عنوان یکی از شاخص‌های مهم سنجش شهر دوستدار کودک نیز تبیین و تحلیل شد. گوکمن و گولای تاشچه (۲۰۱۶) شهر دوستدار کودک را از نظر کودکان شهری بدون تهدید برخورد با خودرو معرفی می‌کند. پژوهش حاضر نیز بر شاخص ایمنی و سهولت تردد کودکان تأکید می‌کند.

در این پژوهش ضمن تبیین شاخص دسترسی به خدمات، مناطق هشتمگانه شهر اهواز نیز از حیث مطلوبیت این شاخص مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که از این نظر با تحقیق پری هانتینی و کورنیواتی (۲۰۱۹) که باهدف نقشه‌برداری از دسترسی به پارک‌های دوستدار کودک جهت تبدیل شدن سمارانگ (اندونزی) به شهر دوستدار کودک «میزان توسعه شهری، تعداد زمین‌های بازی، دسترسی و برخورداری از امکانات را مورد بررسی قرار داده‌اند، همسو است. با توجه به یافته‌های این تحقیق در ارتباط با ایجاد شهر دوستدار کودک، پیشنهاد می‌شود که مسئولین توجه کافی به ایجاد فضای سبز به‌عنوان فاکتور اصلی و مهم برای شهر بدانند، فضای سبز به‌عنوان یک از فاکتورهای اصلی در بعد فضایی و فرم شهر می‌باشد. فضای سبز یکی از بسترهای مناسبی است که در آن می‌توان میزان تعامل و مشارکت کودکان را در ارتباط با تصمیم‌سازی‌های محیطی بالا می‌برد. از آنجایی که داشتن فعالیت یا توان انجام مستقل کار منجر به پاره‌ای کنترل‌ها و ظرفیت‌ها برای اقدام مستقل در زندگی روزمره کودکان می‌شود محیط ساخته‌شده می‌تواند از طریق موارد زیر در تجربه کودکان از فعالیت سهیم باشد:

❖ فراهم کردن امکان دسترسی مستقل کودکان به طیف متنوعی از خدمات و فعالیت‌های اجتماعی مناسب کودکان در تمامی سنین ایجاد ظرفیتی برای کودکان برای سالم بودن و دستیابی به مهارت از طریق مشارکت فعال در محیط جامعه محلی پیشنهاد می‌شود که در محله‌های مختلف شهر، دبستان به‌عنوان محور مرکزی برنامه‌ریزی‌های شهری در نظر گرفته شود.

❖ پیشنهاد می‌شود مسئولین به محیط‌های فیزیکی که به نیازهای خالص و مسائل بچه پاسخ می‌دهد توجه ویژه داشته باشند؛ مانند نواحی عبور ایمن در راه مدرسه، مکان‌های بازی ایمن و واحدهای بهداشتی مناسب کودکان.

❖ به برنامه ریزان و متولیان شهری پیشنهاد می‌شود کودکان را در ارزیابی و بهبود محیط هم‌جوار و فراهم آوردن امکان ابراز عقیده در فرایندهای تصمیم‌گیری مشارکت دهند.

- ❖ برای حرکت به سمت شهر دوستدار کودک به برنامه ریزان شهری پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:
- ❖ استانداردسازی مبلمان شهری به‌خصوص وسایل خاص کودکان، رنگ‌آمیزی مناسب و ایجاد یا نگهداری پاکیزه و مناسب سرویس‌های بهداشتی؛
- ❖ مناسب‌سازی حیاط، سالن‌ها و سرویس‌های بهداشتی و سایر تجهیزات متناسب با شرایط سنی کودکان و رعایت استانداردها در این خصوص؛
- ❖ استانداردسازی معماری مدارس و ضوابط مربوط هنگام صدور پروانه و رعایت این موازین حین اجرا؛
- ❖ اجرای پروژه اتوبوس پیاده مدرسه و ایمن‌سازی معابر کودکان؛
- ❖ افزایش تعداد خانه‌های اسباب‌بازی و خانه‌های مشق و مراکز حمایت از کودکان مخصوصاً کودکان کار و خیابان در مناطق محروم شه؛
- ❖ در نظرگیری زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی در ساخت شهر دوستدار کودک؛
- ❖ درزمینه شهر دوستدار کودک عدم آشنایی و فقدان علاقه نسبی در کارشناسان هست، باید در این زمینه دقت زیاد داشته باشند که از کارشناسانی که حساسیت و شناخت کافی در ارتباط با کودکان رادارند به کار گرفته شود؛
- ❖ اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی درزمینه آشنایی شهروندان با شهر و جامعه دوستدار کودک.

تقدیر و تشکر

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

منابع

- (۱) خزایی، مصطفی و خزایی، سارا. (۱۳۹۸). تحلیلی بر شهر دوستدار کودک. *جغرافیا و روابط انسانی*، ۲ (۲)، ۲۳۲-۲۲۰.
- (۲) سجادیان، ناهید و دامن باغ، صفیه، (۱۴۰۰). تحلیل جغرافیایی نقش مکان بر احساس نشاط شهروندان اهواز بر اساس شهر شاد. *پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری*، ۹ (۳)، ۷۹۹-۷۶۱.
- (۳) علیزاده، هادی. (۱۴۰۰). تحلیل و شناخت ظرفیت تاب‌آوری زیرساخت‌های حیاتی شهری بر اساس مدل چرخه سازگاری تاب‌آوری (RAC) در کلان‌شهر اهواز. *پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری*، ۹ (۴)، ۱۱۲۳-۱۱۰۳.
- (۴) نصیری نسب رفسنجانی، مامک و حبیب، فرح. (۱۳۸۷). طراحی فضای شهری به‌مثابه ابزار آموزشی برای کودکان؛ نمونه مورد: ایالات‌متحده آمریکا - نیویورک. *فصلنامه علوم و تکنولوژی محیط‌زیست*، ۱۰ (۴)، ۱۱۱-۱۰۱.
- (۵) کربلایی حسینی غیاثوند، ابوالفضل و سهیلی، جمال‌الدین. (۱۳۹۲). بررسی ویژگی‌های شهر دوست‌داشتنی از نگاه کودکان (مطالعه موردی: منطقه دو شهرداری قزوین). *فصلنامه مطالعات شهری*، ۳ (۹)، ۶۸-۵۹.
- (۶) کامل‌نیا، حامد و حقیر، سعید. (۱۳۸۸). الگوهای طراحی محیط در شهر دوستدار کودک (نمونه موردی: شهر دوستدار کودک بم). *فصلنامه باغ‌نظر*، ۶ (۱۲)، ۷۷-۸۸.
- (۷) قره‌بیگللو، مینو. (۱۳۹۱). نقش عوامل محیطی در پرورش خلاقیت کودکان. *نظر*، ۴ (۱۹)، ۸۶-۹۱.
- (۸) نوش‌زاده، صالح و اسماعیلی، الهام. (۱۳۹۸). طراحی محله با رویکرد شهر دوستدار کودک؛ نمونه موردی: محله سرچنگلداری ۲ کرمان. *فصلنامه علمی تخصصی مطالعات طراحی شهری و پژوهش‌های شهری*، ۶ (۹)، ۸۵-۹۲.
- (۹) قاسمی، زهرا؛ بمانیان، محمدرضا و صارمی، حمیدرضا. (۱۳۹۹). مسکن دوستدار کودک با تأکید بر توسعه پایدار (نمونه موردی: منطقه ۱ شهر تهران). *فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱ (۴۹)، ۲۹۶-۲۸۴.
- (۱۰) رشیدکلویر، حجت‌الله؛ کریمی آذری، امیرضا و پوررضا، سیدهادی. (۱۳۹۹). ارزیابی ایجاد مؤلفه‌های شهر دوستدار کودک در بندر انزلی. *دانش شهرسازی*، ۳ (۱۲)، ۶۵-۵۱.

- (۱۱) مطلبی، قاسم؛ ضرغامی، اسماعیل و باقری، حسین. (۱۴۰۰). مؤلفه‌های مرتبط با رضایتمندی شهروندان از طریق توسعه‌های محیط دوستدار کودک (مطالعه موردی: منطقه یک تهران). فصلنامه علمی آموزش محیط‌زیست و توسعه پایدار، ۹(۳)، ۱۴۶-۱۳۳.
- (۱۲) ابراهیمی، حمیدرضا؛ سعیدی رضوانی، نوید و معانی منجیلی، آرزو. (۱۳۹۰). تدوین اصول طراحی فضاهای بازی کودکان با تأکید بر گروه سنی ۵ تا ۱۲ سال (مطالعه موردی: رشت). باغ‌نظر، ۸(۱۹)، ۴۲-۳۱.
- (۱۳) شیخ دره نی، فرشته. (۱۳۹۶). بررسی میزان تاب‌آوری اقتصادی و نهادی شهر اهواز در برابر زلزله؛ مطالعه موردی: مطالعه تطبیقی محله‌های امنیه و کیان‌پارس. پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم زمین و GIS، دانشگاه شهید چمران اهواز.

References

- 1) Alizadeh, H. (2022). Analyzing and Recognizing Urban Critical Infrastructure Resilience Capacity Based on Resilience Adaptive Cycle (RAC) In Ahvaz Metropolis. *Geographical Urban Planning Research*, 9 (4), 1103-1123. [In Persian].
- 2) Arab Urban Development Institute. (2013). Building Child Friendly Cities in the Mena Region Resources for Implementers. *International Review of Education*, 59(4), 489-504.
- 3) Brown, C., De Lannoy, A., McCracken, D., Gill, T., Grant, M., Wright, H., & Williams, S. (2019). Special issue: child-friendly cities. *Cities & Health*, 3 (1), 1-7.
- 4) Carroll, P., Witten, K., Kearns, R., & Donovan, Ph. (2015). Kids in the City: Children's Use and Experiences of Urban Neighbourhoods in Auckland, New Zealand. *Journal of Urban Design*, 20(4), 417-436.
- 5) Ebrahimi, H., Saidi Rizvani, N., & Maani Manjili, A. (2011). Compilation of the design principles of children's play spaces with an emphasis on the age group of 5 to 12 years (case study: Rasht). *Bagh Nazar*, 8(19), 31-42. [In Persian].
- 6) Gharebeigloo, M. (2012). The Role of Environmental Effects on Developing Creativity in Children. *Manzar*, 4(19), 86- 91. [In Persian].
- 7) Ghasemi, Z., Bamanian, M., & Sarmi, H. (2019). Child-friendly housing with an emphasis on sustainable development (case example: District 1 of Tehran). *New Perspectives in Human Geography Quarterly*, 1(49), 296-284. [In Persian].
- 8) Gökmen, H., & Gülay Taşçý, B. (2016). Children's views about Child Friendly City: A case study from Izmir. *Megaron*, 11(4), 469-482.
- 9) Kamelnia, H., & Haghiri, S. (2009). Design Patterns of Green Space in CFC. (Case Study: Child Friendly City of BAM). *Bagh-e Nazar*, 6(12), 77-88. [In Persian].
- 10) Karbalai Hosseini Ghiathund, A., & Sohaili, J. (2014). Lovely city investigated the characteristics of children looked (Case study: the two municipal district of Qazvin). *Urban studies*, 3(9), 59-68. [In Persian].
- 11) Khazaei, M., & Khazaei, S. (2018). An Analysis of the Child-Friendly City. *Geography and Human Relations*, 9 (3), 220-232. [In Persian].
- 12) Li, M., & Li, J. (2017). Analysis of methods of allocating grass space for the design of child -friendly cities: A case study of Changsha. *Procedia Engineering*, 198, 790-801.
- 13) Melabi, Q., Zarghami, I., & Bagheri, H. (1400). Components related to citizens' satisfaction through child-friendly environment developments (Case study: District 1 of Tehran). *Scientific Quarterly of Environmental Education and Sustainable Development*, 9(3), 133-146. [In Persian].
- 14) Nasiri Nasab Rafsanjani, M & Habib, F. (2008). Urban space design as an educational tool for children; Case Study: USA - New York. *Journal of Environmental Science and Technology*, 10 (4), 110-111. [In Persian].
- 15) Noushzadeh, S., & Esmaili, E. (2018). Neighborhood design with a child-friendly city approach; Case example: Sarjangaldari 2 neighborhood, Kerman. *Specialized scientific quarterly of urban design studies and urban researches*, 6(9), 85-92. [In Persian].

- 16) Prihantini, P., & Kurniawati, W. (2019). Mapping of Child Friendly Parks Availability for Supporting Child Friendly City in Semarang. *The 3rd Geoplanning International Conference on Geomatics and Planning, IOP Conf, Series: Earth and Environmental Science*, 313, 012035.
- 17) Rashid Kalvir, H., Karimi Azari, A., & Pourreza, S. (2019). Evaluation of the creation of child-friendly city components in Anzali Port. *Danesh Shahrzazi*, 3(12), 51-65. [In Persian].
- 18) Riggio, E. (2002). Child friendly cities: good governance in the best interests of the child. *Environment & Urbanization*, 14 (2): 45-58.
- 19) Sajadian, N., & Damanbagh, S. (2021). Geographical analysis of the effect place (objective environment) on the sense of Happiness of Ahvaz citizens based on the happy city approach. *Geographical Urban Planning Research*, 9 (3), 761-799. [In Persian].
- 20) Saridar Masri, S. (2017). Integrating youth in city planning: Developing a participatory tool toward a child-friendly vision of Eastern Wastani-Saida. *Alexandria Engineering Journal*, 57(2), 1-13.
- 21) Saumel, I., Frauke, W., & Kowarik, I. (2015). Toward Livable and Healthy Urban Streets: Roadside Vegetation Provides Ecosystem Services Where People Live and move. *Environmental Science and Policy*, 62 (3), 24-33.
- 22) Sawsan, S.M. (2017). Integrating youth in city planning: developing a participatory tool toward a child-friendly vision of eastern wastani-saida. *Alexandria Engineering Journal*, 1(6), 1-13.
- 23) Sheikh Dareh Ni, F. (2016). *Investigating the level of economic and institutional resilience of Ahvaz city against earthquakes; Case study: A comparative study of Amaniye and Kian Pars neighborhoods*. Master's Thesis of Geography and Urban Planning, Faculty of Earth Sciences and GIS, Shahid Chamran University of Ahvaz. [In Persian].
- 24) Torres, J. (2009). *Children & cities: planning to grow together*. Document in a collection, Ottawa. The Vanier institute of the family.
- 25) UNICEF. & Child Watch. (2011). *the Child Friendly Community Assessment Tools*. A Facilitator's Guide to the Local Assessment of Children's Rights.
- 26) UNICEF. (2004). *Building Child Friendly Cities a Framework for Action*. UNICEF Innocenti Research Centre.
- 27) UNICEF. (b2017). Child friendly cities and communities initiative. toolkit for national committees.
- 28) Vander Gaaf, S. (2020). *Child – friendly city and smart city premises in contention*.
- 29) Witten, K., Kearns, R., & Carrol, P. (2015). Urban Inclusion as Wellbeing: Exploring Children's Accounts of Confronting Diversity on Inner City Streets. *Social Science and Medicine*, 133, 349-357.
- 30) Yao, S., & Xiaoyan, L. (2017). Exploration on ways of research and construction of Chinese child-friendly City. A Case study of Changsha. *Procedia engineering*, 198, 699-706.